

Svenska staten
gm
Statens kulturråd och
Utrikesdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm den 5 december 2014

Ansökan om stämning

Vänligen se bifogat utkast på stämningsansökan för fastställsetalan vid Stockholms tingsrätt avseende svenska ambassaden i Tokyos skyldighet att, som statlig myndighet, betala utställningsersättning till konstnärerna i utställningen "Vi och ni som undrar varför".

I det fall ni, som blivande mottagare av stämningsansökan, har synpunkter på frågan om vem som skall betraktas som företrädare för svenska staten i detta sammanhang, emotser vi dessa skyndsamt, dock senast den 19 december 2014 då KRO avser att ge in stämningsansökan till tingsrätten.

Med vänliga hälsningar,

Katarina Jönsson Norling
Ordförande KRO

Stockholms tingsrätt
Box 8307
104 20 Stockholm

Stockholm den 4 december 2014

ANSÖKAN OM STÄMNING

Kärande: Konsthögskolans Riksförbund (KRO), Hornsgatan 103, 9 tr,
117 28 Stockholm

Ombud: Advokaten Jan Bryme, Advokatfirma DLA Nordic KB, Box
7315, 103 90 STOCKHOLM, telefon 08 701 78 00, epost
jan.bryme@dlanordic.se

Svarande: Svenska staten gm (1) Statens kulturråd och (2) Utrikesdepar-
terementet (UD), båda med adress och telefon 103 33 Stockholm,
tel 08 405 10 00

Saken: Fastställelsestalan

I egenskap av ombud för Konsthögskolans Riksförbund (nedan "KRO") får jag ansöka om stämning på svenska staten (nedan "Staten") och framställa följande

1 YRKANDE

- (a) KRO yrkar att tingsrätten skall fastställa att den svenska ambassaden i Tokyo varit att betrakta som arrangör av utställningen "Vi och ni som undrar varför", att ambassaden inte ägt rätt att ändra utställningslokal från lokal i ambassaden till externt belägen lokal, att ambassaden inte ägt rätt att i avtal med konstnärerna bakom denna utställning avtala bort deras rätt till ersätt-

ning samt att ambassaden är skyldig att erlægga utställningsersättning till konstnärerna.

- (b) KRO yrkar ersättning för sina rättegångskostnader med belopp som senare kommer att anges.

2 GRUNDER

- (a) MU-avtalet (enligt definition i det följande) stipulerar att utställningsersättning inte kan avtalas bort genom enskild uppgörelse mellan arrangör och konstnär.
- (b) Den svenska ambassaden i Tokyo är bunden av MU-avtalet.
- (c) Den svenska ambassaden i Tokyo ingår i utrikesförvaltningen och är underställd Utrikesdepartementet (UD).
- (d) MU-avtalet träffades mellan KRO med flera organisationer, å ena sidan, och Staten genom Statens kulturråd, å andra sidan.
- (e) Ovisshet råder om i fastställelseyrkandet angivna rättsförhållanden, denna ovisshet länder käranden till förfång och talan är att betrakta som lämplig.

3 OMSTÄNDIGHETER I SAK

- (a) Genom regeringsbeslut den 18 september 2008 (Ku2007/3586/KV) bilaga 1, godkändes avtal om konstnärers medverkan och ersättning vid utställning av konstverk. Avtalet, som träffades den 17 september 2008 mellan, å ena sidan, svenska staten, representerad av Statens kulturråd, å ena sidan, och Konstnärernas Riksorganisation, Föreningen Sveriges Konsthantverkare och Industriformgivare, Föreningen Svenska Tecknare och Svenska Fotografers förbund (nedan gemensamt "organisationerna"), å den andra sidan, trädde, enligt detta regeringsbeslut, i kraft den 1 januari 2009.

Avtalet i denna lydelse biläggs härtill som bilaga 2.

Syftet med detta avtal var, och är alltjämt, är att skapa bättre förutsättningar för konstnärer att få ersättning för utfört arbete och omkostnader vid utställningar av deras konstverk.

Efter en tids giltighet vidtogs i Kulturrådets regi en undersökning avseende avtalets tillämpning. Resultatet presenterades 2013. En slutsats som undersökningen resulterade i var att det fanns områden som behövde förändras och förtydligas för att avtalet skulle tillämpas av fler arrangörer och utställare. Till följd härav arbetade Kulturrådet och organisationerna fram ett reviderat avtal. Regeringen beslutade den 28 maj att anta det reviderade avtalet med ikraftträdandedag den 1 juli 2014. Avtalet i denna lydelse biläggs här till som bilaga 3.

Detta avtal, i såväl tidigare som nuvarande lydelse benämns här "MU-avtalet". I för detta mål relevanta avseenden föreligger inga väsentliga skillnader mellan avtalet i tidigare och nuvarande lydelse, men där sådana finns, anges detta särskilt här nedan. Eftersom de händelser som är relevanta i detta mål inträffade före det nu gällande MU-avtalets ikraftträdande, kommer, om inte annat särskilt anges, referenser här i till MU-avtalet att avse avtalet i 2009 års lydelse. Då det finns behov av att särskilja MU-avtalet i dess tidigare och nuvarande lydelse kallas dessa lydelse "MU-avtalet 2009" respektive "MU-avtalet 2014",

- (b) Enligt 1 § MU-avtalet gäller följande.

1 §. Avtalets ändamål

Detta avtal reglerar följande

1. Former för förhandling, avtalsinnehåll och avtalsslutande mellan arrangör av konstutställning (nedan kallad arrangör) och utställande konstnär, fotograf, tecknare, konsthantverkare, formgivare m.fl. (nedan kallad konstnär) och
2. Ersättning för visning av verk som är i konstnärens ägo för allmänheten eller en större sluten krets genom tillfällig utställning inom och utom landet (nedan kallad utställningsersättning).

Dessa förutsättningar är uppfyllda i det i målet aktuella fallet. Den svenska ambassaden i Tokyo (nedan "Ambassaden") är att betrakta som arrangör och Utställningen (se (f) nedan) var av den art som anges i punkt 2 i 1 §.

- (c) I 2 §, andra och fjärde punkten MU-avtalet anges bl a att avtalet omfattar utställning till vilken allmänheten eller en större sluten krets äger tillträde samt att avtalet omfattar statliga myndigheter och institutioner som erhåller statligt anslag eller bidrag för sin verksamhet.

Sveriges ambassader, däribland Ambassaden, är statliga utlandsmyndigheter. Utlandsmyndigheterna är direkt underställda Utrikesdepartementet (UD).

- (d) Enligt 6 §, första och andra stycket MU-avtalet, gäller följande.

6 §. Ersättning för visning av verk genom tillfällig utställning (utställningsersättning)

Utställningsersättning skall alltid utgå för en arrangörs visning för allmänheten eller större slutna krets av konstverk som är i konstnärens ägo.

Utställningsersättningen kan inte avtalas bort genom enskild uppgörelse mellan arrangör och konstnär.

- (e) Det i 6§ andra stycket stadgade förbudet mot att avtala bort konstnärens ersättningsrätt är, som framgått av inledningen ovan, ett av de fundamentala skälen till varför MU-avtalet över huvud taget kom till. I MU-avtalet 2014 har ogiltighetsregeln gjorts än tydligare genom formuleringen i 1 § andra stycket att avtalsvillkor som inte ger upphovsmanen rätt till utställningsersättning är utan verkan mot upphovsmannen.
- (f) Ambassaden träffade hösten 2013 avtal med en grupp konstnärer (nedan "Konstnärerna"), bekräftad i skrivelse daterad 4 november 2013 (bilaga 4), om att hålla en utställning i ambassadens lokaler, Bergmansalen (nedan "Avtalet"). Utställningens namn var "Vi och ni som undrar varför" (nedan "Utställningen").
- (g) I slutet av 2013/början av 2014 pågick parallellt förhandlingar mellan Ambassaden och en annan grupp konstnärer som hade ställt ut i ambassadens lokaler och nekats utställningsersättning (utställningen "Plenitude"). Ambassaden föreslog i det ärendet att frågan om ersättningsrätt för konstnärerna skulle hänskjutas till den referensgrupp som är tillsatt för tillämpningen och tolkningen MU-avtalet (nedan "Referensgruppen").
- (h) Snart meddelade Ambassaden Konstnärerna att det förelåg ovisshet huruvida utställningen kunde äga rum i Ambassadens lokaler, vilket efter en tid resulterade i att utställningen istället för att genomföras i Bergmanssalen, skulle äga rum i andra lokaler i en närliggande designskola (Kuwawasa Design School). Konstnärerna påpekade att bindande avtal fanns om utställningslokal, men frågan diskuterades inte vidare.
- (i) I februari 2014 meddelade Ambassaden genom Eva Vargö att "[D]et viktiga är att vi kan hitta en lokal till er." Ambassaden fortsatte sina åtaganden enligt tidigare överenskommelse, med undantag för tillhandahållandet av själva lokalen.

- (j) Utställningen "Vi och ni som undrar varför" genomfördes i april 2014 i Kuwasawa Design Schools lokaler. Invigningstalet vid vernissagen den 14 april 2014 hölls av en representant för Ambassaden, Adam Beije.
- (k) På Ambassadens initiativ behandlades även frågan om ersättning till Konstnärerna av Referensgruppen, i tillägg till frågan nämnd i (g) ovan. Detta föranledde Kulturrådet att i skrivelse den 18 augusti 2014 till organisationerna ange följande (bilaga 5).

Med anledning av en fråga i anslutning till att avtalet beslutades vill vi understryka att det är Kulturrådets uppfattning, vilken vi utgår från delas av övriga parter, att vem som äger lokalen är ointressant när det gäller skyldigheten att följa avtalet. Det är brukaren som bär hela ansvaret. Med andra ord, den som förfogar över frågan att upplåta lokalen för en utställning.

- (l) Ambassaden erlade under hösten utställningsersättning till konstnärerna i utställningen "Plenitude".
- (m) Faktura från Konstnärerna avseende Utställningen skickades till Ambassaden den 29 oktober 2014 (bilaga 6).
- (n) Ambassaden bestred betalningsskyldighet i meddelande till Konstnärerna och KRO den 3 och 5 november 2014 (se bilaga 7 och 8). Som framgår av meddelandet till KRO, bilaga 7, är det Ambassadens uppfattning att dess beslut att – som man uttrycker sig – "backa på ett löfte" och ensidigt byta utställningslokal inte utgör ett avtalsbrott, och man bestrider betalningsskyldighet för den ovan nämnda fakturan.
- (o) Ambassaden är en statlig myndighet. Statliga myndigheter omfattas av MU-avtalet. Ambassaden har träffat Avtalet innebärande att Utställningen skulle hållas i Ambassadens lokaler (Bergmansalen) och, i strid med MU-avtalet, att Konstnärerna inte skulle ha rätt till utställningsersättning. Kort tid därefter bröt Ambassaden mot Avtalet genom att vägra hålla Utställningen i Bergmansalen och utpeka annan, utanför Ambassaden liggande lokal som plats för Utställningen. Ambassaden har genom ingåendet av Avtalet varit att betrakta som arrangör i MU-avtalets tillämpning och kan inte ensidigt ändra på detta förhållande genom att bryta mot Avtalet.

4 PRELIMINÄR BEVISUPPGIFT

4.1 Skriftlig bevisning

- (a) Kopia av Ambassadens skrivelse den 4 november 2013 (bilaga 4), till styrkande av att avtal träffats mellan Ambassaden och Konstnärerna om utställning i Ambassadens lokaler.

- (b) Utskrift av Ambassadens epost-meddelanden till Konstnärerna och KRO den 3 och 5 november 2014 (bilaga 7 och 8), till styrkande av att Ambassaden brutit mot avtalet mellan Ambassaden och Konstnärerna om utställning i Ambassadens lokaler, att Ambassaden oavsett utställningslokal är att betrakta som "arrangör" i MU-avtalets mening och att Ambassaden är skyldig att betala utställningsersättning till Konstnärerna enligt vad som anges i målet.

5 ÖVRIGT

- (a) Behörighetshandlingar bifogas.

- (b) Ansökningsavgiften om 2800 kr har inbetalats till tingsrättens plusgirokonto 814008-9.

Som ovan

Jan Bryme